

NAQQIUT 3**UPA 2004/145-mut aaqqiissut****Akissuteqaat 3. maaji 2016-imeersoq taarserpaa****(Inatsisartut oqaaseqaatissaannut allannguutissatut siunnersuut peerneqarpoq)****Nunatta nunatut nunarsuarmioqataasutut qanoq inissisimanera pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq**

(Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqtigiit)

Akissuteqaat

(Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq)

1. Siullermeerneqarnera

Nunatta nunatut nunarsuarmioqataasutut qanoq inissisimanera pillugu ullumi inimi maani oqallisigineqartussanngornera nuannaarutigaa. Inuit Ataqtigiit sinnerlugu Inatsisartunut Ilaasortaq Sara Olsvigip sammisaaq qaqqimmagu Naalackersuisut sinnerlugit qujaffigerusuppara. Naleqartitat pillugit ajunngitsumik kinguneqartussamik maani ataatsimiittarfimmi oqallilluarnissaaq neriuutigaarput.

Ullumikkut nunarsuaq nunarsuarmioqatigiittut angisoorsuarnik unammilligassaqarpoq, taakkunanilu ilaapput ajunaarnersuit inunnit pinngortitamillu pilersineqartut nunarsuarmioqatigiittut aaqqiissuteqarfigisariaqalersimasat. Tamanna ajornartorsiut nutaajulluinnarpoq, inuiassuit ajornartorsiummik tasunga assingusumik naammattuugaqarsimannngisaannarput.

Oqaluttuarisaaneq kingumut qiviassagaanni Kalaallit Nunaat mattusimajuannarnikuuvoq, aatsaallu qanittumi taamaakkunnaarluni. Tamanna nunarsuarmi sumiinnitsinnut tunngaveqarpoq, sikuiitsumit Atlantikumillu, canadap kangiata qeqertaanit ungasimalluta, Europamiillu 4000 km-inik ungasitsigaluta. Tamassuma nunarsuarmioqatitsinnut attaveqarnissamat mattussimavaatigut. Peqatigisaanillu ukiut untritillit arlallit kingullit ingerlaneranni nunasiaatinngorsarneqarsimavugut nunasiaataajunnaarsarsimallutalu. Pissutsit tamakku nunarsuarmioqatitsinnik paasinnittaasitsinnut iliuuseqarfiginneriar-taatsitsinnullu qularnanngitsumik sunniuteqarnikuupput.

Nunarsuarmioqataaneruleriartornerup peqatigisaanik nunarsuaq minnerulersutut misigaarput pissutigalugu immitsinnut qaninnerulersimagatta immitsinnullu pinngitsoorsinnaajunnaarsi-magatta. Nunarsuarmi tamarmi kulturikkut, politikikkut aningaasaqarnikkullu allanngortitsivoq soor-lu aamma Kalaallit Nunaannut allanngortitsisimasooq.

Massakkut maani piffissami inuuffigisatta ilisarnaatigaa nunarsuup ilaani pisut nunarsuup ilaani allami arlaatigut sunniuteqartarnera. Assersuutigalugu maani Kalaallit Nunaanni ersarissumik takusinnaavarput silaannaap allanngoriartornera qanoq nunatsinnut sunniuteqartigisoq.

Kalaallit Nunaanni nunanik tamalaanik suleqateqartarnitsinni iliuuseqartarnitsinnilu naggueqatigut suleqatiginissaat immikkut pingartinneqarsimavoq. Namminersorneruneeq namminersornerlu pinngik-kallarmata tamanna suleqatigiinneq ICC-p pilersinneratigut pivoq. Issittumi Inuit ataatsimut nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffit soqutigisallu ataatsimoorfiginissaannut suleqatigiiffiginissaannullu

Kalaallit Nunaat aalajangiisuusumik atuuffeqarpoq. Matumunngalu Issittumi Siunnersuisoqatigiit pilersinneranni Kalaallit Nunaata peqataasimanera, siunnersuisoqatigiinni nunap inoqqaavi sunnuteqarluartumik inissisimanissaasa qulakkeernissaa ilaatigut pingaartinneqarsimanera ersarissarneqarsinnaavoq. Issittumi siunnersuisoqatigiinni sulinermi suli tamanna atuuppoq.

Namminersorlutik Oqartussaqaarneq pillugu Inatsit atuutilersinneqarnerani nunarsuarmi nunap inoqqaavinuinaannngitsoq kisianni aamma naalagaaffinnut minnerusunut namminersulerusuttunut Kalaallit Nunaat ullumikkut maligassiuilluartuuvoq. Taamaammat nunanut tamalaanut tunngatillugu nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii, ineriartorsinnaatitaanerat namminerlu aalajangiisinnaanerat pillugit tusaaneqarnerunissaannut Kalaallit Nunaat pingaarutilerujussuarmik inissisimaffeqarpoq. Maligassiuineq tamanna nunatut ingerlapparput.

Ullumikkut nunani tamalaani oqalliffiit Kalaallit Nunaata peqataaffigisarpai, soorlu: Issittumi siunnersuisoqatigiit, Nunani Avannarlerni siunnersuisoqatigiit, Nunat Avannarliit ministeriisa Siunnersuisoqatigiiffiat, Naalagaaffiit peqatigiit allallu nunani tamalaani suleqatigiissitat, taakkunanilu nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii malunnartinniartarpavut. Taassuma saniatigut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqatigiilioriaatsit assigiinngitsut arlallit pilersinnikuuvut taakkunanilu ilaapput EU aamma Nunat imarpiup akianiittut nunallu immikkoortui (OLT). Aamma Kalaallit Nunaat Washingtonimi, Bruxellesimi Københavnilu sinniisoqarfinnik pilersitsinikuuvoq, sinniisoqarfiillu Kalaallit Nunaata soqutigisaat isiginnittariaasiilu siammarternissaat isumagalugulu suliassaraat.

Piffissaq tamanna Kalaallit Nunaannut pissanganartuuvoq, nunani tamalaani misilittakkatsinnik porsaasariaqarnermik imaqarmat, aamma nunani tamalaani politikkikkut aalajangiisarnernik sunneeqataaniarluta tatiginartumik allallu naleqatigalugit peqataasarnissarput anguniarlugu piffissamik pissaritanillu atorluaasariaqarpugut. Issittumi Siunnersuisoqatigiinni peqataasarnerput suleqataasarnerpullu ilaatigut pingaartinnerulersinnikuuarput, Kalaallit Nunaata soqutigisai pingaartitaalu pingarnerit sapinngisamik toqqammavigalugit aalajangiisoqartarnissaa anguniarlugu.

Kangia Qiterlarmi Syriami sorsunneq pissutigalugu inuit qimarrattut inunnut millionilikkaanut eqqisumut alianartumullu tunngatillugu nunarsuarmioqatigiittut ajunaarnersuuvoq annertoq. Iliuuseqartoqarnerusinnaavoq aamma iliuuseqartoqarnerusariaqarpoq. Kalaallit Nunaat Kangiani Qiterlarmi sorsunnermut tunuarsimaarpoq eqqissinermillu sukkanerpaamik aqqiissuteqartoqarnissaa tamakkiisumik tapersorsorlugu.

Nunarsuarmioqatigiittut ajunaarnersuarmut nikallunganartumut akisussaaqataanissamut apeqqut pillugu Naalackersuisut isumaqarput akisussaaffiit sorliit tigusariaqarnerigut sorliillu tigusinnaanerigut isorinnittumik isummerfigineqartariaqartut, taamatuttaaq akisussaaffik taanna qanoq nunatut pingarner-siuintsinnut, isumalluutitsinnut piginnaasatsinnullu naapertuuttumik malitseqartinneqarsinnaanersoq ataatsimoortinneqarsinnaanersorluunniit.

Kalaallit Nunaat nunarsuarmioqataasutut apeqqutinut pingaarutilinnut arlalinnut akisussaaqataareerpoq, soorlu ilaatigut; nunap inoqqaavinut tunngatillugu, ilisimaneqartutut nunarsuarmi inuiaat sinniisoqartitaaffeqarnikkut ajorpaamik inissisimaffeqartunut ilaasut aammalu inunnit pilersitamut silap allangoriartorneranit tassungalu atatillugu pinngortitap pilersitaanik ajunaarnersuaqartarneranit sakkortunerpaamik eqqugaasartut. Taamaammat nunarsuarmioqataasutut sunnuteqaqataalluta peqataavugut apeqqutillu tamakku nunani tamalaani eqqartorneqarnerunissaat anguniarlugu

akisusaaffimmik annertuumik tigummiarluta. Nunat amerlasuut taamaasiunngillat taamaammallu Kalaallit Nunaat nunani tamalaani pisussaaffeqarnera pingaarnulerallutuinnaq.

Taamaammat apequt imaassanngilaq; qanoq annertutigisumik nunarsuarmioqataanersugut nunarsuarmioqataasutullu akisusaaffimmik tigusissanersugut, apequlli imaassaaq; sorliit akisusaataaffigilissavavut sorliillu akisusaataaffigisariaqarpavut.